

Az illetékbélyegek lassan már negyedszázada tartó reneszánsza során nemzetközi és hazai szinten egyaránt megtörtént visszafogadásuk a filatéliába. Mindez neves bélyeggyűjtők egész sorának, de különösen

<KLIKK!> Gary Sidney Ryan magyar származású londoni ügyvédnek köszönhető, aki a FIP elnökségében többek közt e téren is meghatározó szerepet vállalt. Mai előadásomnak különleges aktualitást ad,

<KLIKK!>hogy a Bélyegmúzeum donátorainak falára, épp tegnap helyezték el egy neves illetékbélyeg gyűjtő barátom, Burján Andor arcképét, annak alkalmával, hogy a tőle pályázati pénzből megvásárolt, az egyik több millióra értékelt, magyar filatélia-történeti tárgyú gyűjteményét részben adományként adta át a múzeumnak.



„Én ezt már nem fogom elkezdeni gyűjteni ...” - hallom gyakran az okmánybélyegeimet érdeklődve nézegetőktől.

Mélyebben megismerve azonban a pénzügyi bélyegek filatéliáját, e kezdetben természetes reakcióról kiderül, hogy valójában nem ésszerű. Aki gyűjt, annak bármilyen életkorban lehetséges, sőt érdemes is lehet belefognia egy ilyen perspektivikus terület gyűjtésébe, melynek igazán kitűnő lehetőségeit szeretném ide elhozott gyűjteményeimmel ma nektek kézzelfoghatóan is érzékeltetni. Egyre gyakrabban tapasztalom, hogy a hagyományos postabélyeg-gyűjtemények régóta folyamatosan növekvő, komoly likviditási nehézségeit látva - a bélyeggyűjtés abbahagyása helyett – e döntést jó néhányan már meg is tették.

Aki még óvatos, és szeret előbb alaposan tájékozódni, <KLIKK!>annak az e területtel foglalkozó MABÉOSZ-szakosztály folyamatosan fejlesztett honlapjának információkban gazdag tartalmát ajánlom. Itt szinte minden megtalálható egy helyen, amire az induláshoz szükség lehet, mint pl. szakirodalom, a gyűjtéshez albumlapok, bemutatók, aktuális hírek, online fórumlehetőség, cserenapok és információk az eredményes gyűjtéshez elengedhetetlenül fontos kapcsolatrendszer kialakításához. Az oldal frissességére jellemző, hogy pdf formátumban itt mai előadásom is letölthetővé tettem.



A magyar pénzügyi bélyegekről szóló tudásunk mintegy négy filatelista generáció munkálkodásának gyümölcse. **<KLIKK!>**

I. A ***kezdeteket*** a 19-20. század fordulóján **Perlep Antal** 1898-ban külföldön, német nyelven kiadott illetékbélyeg katalógusa, és néhány főnemesi (**Dessevffy, Degenfeld)** gyűjtemény jelenti. **<KLIKK!>**

II. A magyar nyelvű pénzügyfilatélia ***alapjait*** **Kölbig Ferenc**, dr. **Hollaender György** és **dr. Kiss István** rakták le, 1924-38 közt megjelent első három okmánybélyeg katalógusunkkal. Munkájukat sok neves filatelista támogatta, akik közül pl. a szombathelyi Káldor Artúr, a miskolci Kállai Gyula, Örvös János filatelista újságíró és Szőcy Jenő neve emelhető ki. E korban teljesedett ki a Montenuovo-gyűjtemény is, melyre gyermekkoromban bukkantam rá immár több, mint ötven éve épp itt, Sárváron. E padláson feledve hányódó, kis híján megsemmisült speciál-gyűjtemény varázsa annyira megfogott, hogy a pénzügyfilatélia azóta életem egyre fokozódó mértékben ma is betölti.**<KLIKK!>**

III. A harmadik, a **nagy rendszerező** generáció eredményei már a háború után születtek meg. Előbb **Tamás István készített** az addig nagyrészt katalogizálatlan helyi kiadásokat is összefoglaló, idegen nyelven is használható új katalógust. A következő évtizedben pedig **Kaptay Antal** és az előző generációhoz való átmenetet képviselő **dr. Kiss István** nevéhez fűződik a kiadások változatairól szóló ismereteink (főként: a rendeletek és példányszámok, a helyi kiadások, az alnyomat-, és fogazatváltozatok) ***összefoglaló,*** 1968- és 1973-ban megjelent két katalógusa. Alapos és tartalmas műveik gyakorlati használhatóságát sajnos nagyon korlátozta a bélyegrajzok bemutatásának hiánya, amelyre weboldalunkon épp az elmúlt hónapokban adtunk egy korszerű, új megoldást. Az e generáció munkálkodását akadályozó, akkoriban sajnos általánosan elterjedt beszűkült szemléletből fakadó értetlenségre jellemző,

<KLIKK!>hogy **Floderer Istvánnak** az 1970-es évek végén készült, és fekete-fehérben ugyan, de közel teljeskörűen illusztrált kézikönyv kézirata egy évtizeden át hányódott Kmetty Károly, a MABÉOSZ illetékes alkalmazottjának fiókjában, annak ellenére, hogy e nemzetközileg is elismert, sokféle bélyegváltozatot is elsőként értékelő nívós alkotást egy neves külföldi szaklap a szerző fordításában szinte azonnal, már 1880-ban kezdődő folytatásokban leközölte!

IV. A 90-as évektől immár egy negyedik, **reneszánsz generációról** beszélhetünk. Ennek létrejötte nagy mértékben az önálló FIP versenyosztályt létrehozását**<KLIKK>** szorgalmazó Gary Ryan érdeme.



Ryan támogatásával az 1990-es évek első felében több lépésében fokozatosan kialakult a FIP kiállítások önálló versenyosztálya. Az illetékbélyegek visszafogadása a filatéliába ezzel véglegessé vált, és azóta is folyamatosan segíti e gyűjtési ág modern reneszánszának kiteljesedését

Itthon Ryan kezdeményezése, valamint nem utolsó sorban a korszerűsítésre vonatkozó útmutatásai és szponzorálása nyomán végre megjelenhetett a **Floderer-katalógus**. Ugyanebben az évben, 1991-ben megalakult **<KLIKK>** a „*MABÉOSZ Okmány és illetékbélyeg Gyűjtők Szakosztálya*”, melynek folyóiratát, az OKMÁNYBÉLYEG-et rendszerint negyedévente előállító taglétszáma azóta is folyamatosan 50 fő felett van. Eddigi elnökei: Szép Endre, Burján Andor, dr. Rill Attila voltak, akiktől e stafétát idén vettem át.

Az illetékbélyegek **Voloncs Gábor** több évtizedre nyúló katalógusépítő munkássága nyomán bekerültek a magyar bélyegkatalógusba is, melynek új rövidítése emiatt lett MPIK (a kissé hosszúra sikerült neve, amit emiatt szóban alig használunk: Magyar Posta- és Illetékbélyeg Katalógus). Nemzetközi magyar kiállítási eredmények sora született, előbb **Burján Andor, Kernács György és Zentai János,** majd később jómagam révén is.

<KLIKK!> Szintén Ryan ösztönzésére, szakmai és anyagi támogatása mellett, szakosztályunk közel évtizedes csapatmunkája eredményeként 2007 végére megszületett egy eredeti méretű színes illusztráltsága, de tartalma miatt is előrelépést jelentő szakkönyv. Ez többek közt statisztikailag megalapozott, új értékelést nyújt az alapbélyegekre, minden időszakban irányárakat ad az iratok értékeléséhez, és elsőként kísérli meg a klasszikus kiadások vízjelállásainak, valamint a legtöbb kiadásban is igen ritka használatlan példányok értékelését.

<KLIKK!> Ennek jelentőségét és nemzetközi szintű elismertségét jól mutatja magyar nyelvű filatéliai szakirodalmunk – az első után közel 40 évvel későbbi – Rómában, 2009-ben vele nyert második FIP aranyérme.

<KLIKK!> E művet egészítette ki Hodobay Andor nemrég megjelent könyve a magyar illetéktarifákról, melynek jelentősége ma még szinte felmérhetetlen. Pénzügyfilatéliai szakirodalmunk ezzel végre a legtöbb olyan ismeretet tartalmazza, amire egy kiállítónak a FIP megfelelő versenyosztályában a sikeres részvételhez szüksége lehet!

E kis filatélia-történelmi bevezetés után lássuk hát magát a medvét is. Kezdjük azzal, hogy mit is takar az illetékbélyegeket, a zárjegyeket és illetékjegyes űrlapokat is magába foglaló **pénzügyi értékcikkek** fogalma, amelyek így együtt a filatélia újraszületett második ága, a pénzügyfilatélia tárgyát képezik!



A postabélyegek egy postai szolgáltatás ellenértékének megfizetését igazolják. 19. századi nevük még „**levéljegy**” volt, szemben az „**bélyeggel**” ami alatt – pl. a Pallas nagylexikon tanúsága szerint – akkoriban még kizárólag csak az illetékbélyegeket(!) értették. Az illetékbélyegzés ugyanis a szignetták formájában már több mint száz évvel a postai bélyegek bevezetése előtt is használatban volt, „bélyeges papír” néven.

Valamilyen fizetéssel összefüggő értelemben e szavunk, a „bélyeg” így eredetileg kizárólag csak az illetékbélyegzést, vagy 1803-tól már nyomdai úton a papírba előre benyomott, és értékcikként árusított illetékbélyeget jelentette! E szó a 20. században azonban jelentésváltozáson ment keresztül. A gyakrabban látott postabélyeg kitúrta az illetékbélyeget eredeti jelentésből, így jelző nélkül ma már elsődlegesen postabélyeget értünk a bélyeg alatt.

Sőt, a „bélyeg” szónak emellett keletkezett egy általánosabb értelmezése is. Ilyenkor ívből vagy esetleg blokkról leválasztható, a rendeltetést azonosító képpel ellátott, általában felragasztással felhasználható, sokféle és változatos cél, jellemzően papíralapú tárgyat értünk alatta. Közülük csak a ***díjfizetés*** igazolása céljára szolgáló, és ***állami*** szervek (illetve kivételként ezek megbízottai) által használtak tartoznak

1. a filatéliába jelenleg kizárólag befogadott **értékcikkek** és
2. az ezek **használata** során keletkező objektumok tágabb családjába.

FONTOS tudni, hogy a nemzetközi bélyeg kiállítások versenyosztályonkénti FIP szabályzata csak az értékcikkekkel kapcsolatos gyűjtemények értékelését teszi lehetővé.

A gyűjtők igényére a parafilatélia körében gyűjtött egyéb dolgok számára létrehoztak egy a bélyegkiállítási un. „nyílt” versenyosztályt is. Ebben meghatározott arányban ***postai értékcikkekkel együtt*** azokhoz köthető bármi egyéb is kiállítható. A szervezők ebben az osztályban azonban csak oklevelet adhatnak ki, érmet nem. A 90-es évek előtt még az illetékbélyegeket is ide sorolták, ám az 1995. óta létező önálló „Illetékbélyegek” osztályban ennek létjogosultságát igazoló nagy aranyérmek sora született már.



- Az elsőre talán kissé zavarba ejtően sokféle illetékbélyegek közt úgy lehet a leggyorsabban áttekintést szerezni, ha a náluk szélesebb körben ismert postai értékcikkekhez hasonlítjuk ezeket. A filatélia e két ága között ugyanis szinte mindegyik bélyegfajtának megtalálható a másik megfelelője.
- A levélbélyeg párja az okmánybélyeg, mert mindkettő többféle díj lerovására, általánosan használható. A postabélyegeken az ország többnyire névvel azonosítható, míg az okmánybélyegeken azok helyi érvényessége miatt felesleges. Az állami kiadású okmánybélyegeken ezért a kibocsátó jelzése többnyire az állam címere, helyi kiadásokon a helységnév és/vagy a helyi címer.
- **<KLIKK!>** A saját rendeltetéssel bíró többfele postabélyegek megfelelője a **rendeltetésüket feltüntető illetékbélyegek.** Közös jellemzőjük az is, hogy időnként újak születnek, miközben korábbiak pedig megszűnnek, szemben a minden korban létező általános használatú bélyegekkel.
- **<KLIKK!>** A bélyegtől eltérő formák postánál a díjjegyesek. Ezek pénzügyi megfelelőik a zárjegyek és az illetékjegyes űrlapok.
- **<KLIKK!> A** helyi kiadásoknak és a katonai igazgatásnak szintén megvannak a párhuzamos megfelelői a filatélia mindkét területén. Sőt, a ZSGT postabélyegeihez hasonlóan, koncessziós alapon magánkiadások a pénzügyfilatéliában is léteznek, mint pl. a DDSG itt látható 6 kr-os illetékbélyege esetében;.
- **<KLIKK!>** Hogy teljes legyen a párhuzam, ugyanazzal a rendeltetéssel még a perfinek is nemcsak postai, hanem okmánybélyegeken megtalálhatók. A cégek illetékbélyegekhez használt lyukasztógépei természetesen a postabélyegekével azonosak, csak okmánybélyegeken rendszerint nagyságrendekkel ritkábbak.



- A pénzügyi bélyegek területi érvényessége szempontjából az alábbi csoportokba tartoznak:.<KLIKK!>

1. Az első terület a Habsburg birodalomé volt, amelyben a szabadságharc leverése után a magyar alkotmány hatályon kívül helyezése 1850-től nálunk is lehetővé tette a szignetták használatba vételét. Ezeket váltották 1854-ben a mindmáig használt felragasztható illetékbélyegek. Érdemes megfigyelni, hogy a bélyeg középrajza hasonlít a szignettákhoz, amit egy zöld levél-erezet egészít ki. **<KLIKK!>**
2. A kiegyezés után, 1868. június 20-tól került forgalomba az első, magyar címert is tartalmazó kiadás, egy magyar származású nyomdai alkalmazott, J. Bayer rajzaival. Ez kezdetben még bécsi gyártás, amit csak 1870. októbert 1-től tudták Budapestre áthelyezni. **<KLIKK!>**
3. A katonai közigazgatású területeken jellemzőek az alacsony példányszámok. Közülük is legritkább a magyar bélyegek aranybarna sassal felülnyomott kiadása. Összesen mindössze 1,5 millió darab készült, és ez is 28 címlet közt oszlik meg. E bélyegek csak a déli Határőrvidék területén, az 1868-73 közti, öt évben voltak érvényben. Közülük itt a legritkább, a mintegy 1.500-ra(!) becsülhető példányban gyártott 12 forintos látható. A magyar katalógusban nevetségesen alacsony, mindössze 80 eFt-os katalógusárral láthatjuk, de nincs olyan szamár, aki a katalógusáraink szokásosan alkalmazott szorzójával valahol 20-40 eFt közt eladná, mert valós piaci értéke ennek a sokszorosa! <KLIKK!>
4. A központi kiadásokat helyi kiadások egészítik ki, melyek területi érvényessége a kibocsátó hatóság területi illetékességétől függ.



Az pénzügyi bélyegeink érvényességi terület és időszak szerinti csoportjai: tehát országos és helyi bélyegekre oszlanak.

1) A kiegyezés előtti időre a filatéliában szokásos „OPM” rövidítés P betűje itt nem posta-, hanem pénzügyigazgatást jelent. Ennek bélyeg előtti időszakában négy évig voltak használatban nálunk is szignetták, **<KLIKK!>**

melyek azonban a Habsburg birodalomban jóval korábban, már 1686 óta ismertek, de ezek még nem a magyar, hanem egy korokon keresztül átnyúló, regionális gyűjteményekhez tartoznak.

- A szignettákat követték 1854-től a felragasztható bélyegek, előbb zöld/fekete, később barna/fekete színben. A pénzügyi bélyegívek gyártásával a Monarchia világelső lett, sőt kis híján még a fogazás bevezetésében is. Az első fogazott postabélyeg megjelenése Angliában ugyanis csak mintegy 10 hónappal előzte meg a november 1-én megjelent és kezdettől fogva fogazott osztrák illetékbélyegeket. **<KLIKK!>**

2) Ezután a pénznemváltások miatti négyféle pénznem szerinti csoportban tárgyalhatók a Magyarországon az ország központi kiadású illetékbélyegei; **<KLIKK!>**

3) amit az időben ezzel párhuzamos helyi- és katonai kiadások, valamint a koncessziós alapú, magánkiadású illetékbélyegek mindössze néhány kiadásból álló csoportja egészít ki.



Azt okmánybélyegek-kiadásokat a 19. században mindig kiegészítette három külön rendeltetésű illetékbélyeg-fajta is, melyek:

- a postabélyeg-katalógusokból is jól ismert hírlapilleték bélyegek;
- a hirdetvények illetékbélyegei;
- és a naptárilleték-bélyegek.

Ezeket a szakirodalomból a függeléket jelentő latin „adnexek” összefoglaló néven ismerjük. A Monarchiában mindhárom bélyegfajta a krajcáros időszak végéig, 1900-ig volt használatban.

Az adnexek mellett, már a bélyegek előtt is régóta léteztek a fentieknek megfelelő és sőt további saját rendeltetésű illetékszignetták is. **<KLIKK!>**

Közülük az itt látható, piros/zöld kettős színben bélyegzett játékkártya-szignetták valamennyi szignetta-fajtát túlélték, mert használatuk csak a II. világháború után, 1950-ben szűnt meg.



- A 19. századi adnexek helyére a 20. században - jellemzően a század első felében - sokféle saját rendeltetésű illetékbélyeg lépett, melyből itt néhány ismertebb példa látható.
- A következő lapokon időszakonként mutatok be előbb országos használatú, majd helyi érvényességű okmány- és egyéb illetékbélyegeket. Ebben az előadásban elsősorban idő hiányában csak bélyegekről lesz szó, mert az illetékjegyes űrlapok és a zárjegyek egyenként mind akár külön előadásokat megérdemelnének.
- Akit a bélyegeken kívüli értékcikkek iránt érdekelődik, annak van egy jó hírem. <KLIKK!>Az ügyvédi meghatalmazási űrlapokra épp a jövő héten, csütörtök délután kerül sor a MABÉOSZ-ban, Hodobay Andor előadásában és később további pénzügyi értékcikkfajtákra is sort kerül majd.



- A szignettákat több mint száz évig ***bélyegezték*** a papírokra, 1803-tól azonban ***előre nyomtatott*** bélyeges papírokat is használtak. A szignettabélyegzőkbe parányi betűkkel az illetékhivatal betűjeleit is bevésték, így ezekből több, egymástól megkülönböztethetők párhuzamos sorozat jött létre. Itt a két Guldenes szignetta nálunk használt három változata látható, fenn a nyomtatott, alatta balra a pesti illetékhivatal U-I jelű szignettájának lenyomata, jobbra pedig az S betűjelű erdélyi (Siebensbürgen). A szignettákra általában az egyes felhasználás jellemző, mivel címleteik az illetékek tarifa fokozatainak feleltek meg. %-os illetékek esetében több szignettabélyegzés került egymás mellé, akár nyomtatott szignettával vegyesen is.
- **<KLIKK!>**A felragasztható bélyegek 1854-es megjelenését követően az 1858-as pénzreformig engedélyezett volt a C.M. értékű nyomtatott szignetták maradékkészletének felhasználása, akár a C.M. bélyegekkel vegyesen is.
- **<KLIKK!>** A képen további példák láthatók az okirati szignettáktól eltérő, saját rendeltetéssel bíró tovább szignettákra is.
- A szignetták változatainak képét Csatlós Mariann kísérelte meg az utóbbi években összegyűjteni. A nagyobb címletek ritkasága miatt ez szinte a lehetetlenséggel határos feladat. Az eddig felleltek a Pénzügyi Értékcikkek Webmúzeumban tekinthető meg, melynek címe: pew.fw.hu



- AZ OPM időszak kiadásai:
- 1854 C.M. értékű első sorozat, 21 címlettel ½ kr-tól 20 forintig. Több gyárból való a papír, melyeknek kétféle ív-vízjele van, rajzváltozatokkal. Az első fogazógépek miatt a sorfogazás sűrűsége még kísérleti és ezért többféle: minden címletnek 8x8 = elvileg 64 féle vegyesfogazása lehetséges!

  A címletek közt igen keresett minden 10 ft feletti címlet, különösen a 18 forintos, valamint a csak néhány példányban fennmaradt felcserélt alnyomatú 5 és 16 forintosok (mindegyik címlet alnyomata egy másik falevélé). **<KLIKK!>**
- 1858: a pénzreform miatt néhány hetes roham-munkában a C.M. betűit a lemezekből kivésték, az az új értékeket pedig könyvnyomással, harmadik menetben nyomták be. E címleteknél az értékjelzést rövid időn belül bevésték a bélyegképbe, hogy a költségnövelő harmadik nyomási menetet megszüntessék, ezek nevezi a szakirodalom „réznyomásúaknak”. Az értéktelenítés eltávolításának megakadályozására 1859-ben bevezetik a papír vegykezelését, ami többféle papírszínt eredményez.

E kibocsátás igazi nagy ritkaságai: a réznyomású 7 krajcáros impregnálatlan fehér papíron és a vegykezelt papírosú 8 forintos, valamint a csak néhány példányban fennmaradt fordított középrészű példányok.

- Az 1864-es kiadásban megjelenik az ív vízjel: „STEMPEL–MARKEN” szöveggel, majd **<KLIKK!>** 1866-ban a kép alatti szövegfelirat. Gazdag terület a papírváltozatok kutatóinak, mert mintegy 1/2 évente volt papírszállítás és a legmegfelelőbb papír kialakításával rendszeresen kísérleteztek.
- **<KLIKK!>** Párhuzamosan jelentek meg a már ismertetett OPM adnexek.



- A Magyar forint-krajcár kiadások első bélyegrajzai harminc évig voltak használatban. Eközben a színük kétszer is, nagyjából tíz évente változott, ami feltehetően - az amúgy igen ritkán előforduló - hamisítások visszaszorítását célozta.
- E három színcsoportot már az alapkatalógusok is több további kiadásra bontva tárgyalják: kezdetben a papír-, és a fogazás-, majd a vízjelek szerint. Itt találhatók meg az 1873-tól használt legkorábbi bélyegvízjeleink is, mivel postabélyegeknél vízjelet csak 8 évvel később használtak.
- E bélyegkiadásokat a szükséglet szerinti rendszeresen visszatérő, évente akár többszöri gyártás miatt a postabélyegeknél elképzelhetetlenül gazdagabb filatéliai változatosság jellemzi, ami a megszállottabb specialitásokat kutató gyűjtőknek alighanem a Kánaánnal egyenértékű.
- Idén nyáron egy ilyen gyűjteményt a szakosztály honlapján is publikáltam, mely pusztán a klasszikus időszak nyolcféle kiadásának egyikét, az 1880-as okmánybélyegek speciálgyűjteményét mutatja be. Egyetlen bélyegsorozat 29 címletét dolgozza fel: különlegességek, színek, alnyomat-típusok, fogazatok, vízjelállások és tarifák szerint, több mint száz lapon! Érdemes az interneten ezt megkeresni, mert más területen ilyen, gyakorlatilag kimeríthetetlen témájú bélyegkiadás elképzelhetetlen!
- <KLIKK!> A krajcáros okmánybélyegeket kísérő adnexek elvileg ugyanezen jellemzők szerint, ugyanígy lennének gyűjthetők. Mivel azonban lényegesen ritkábbak az okmánybélyegeknél, ezekből még egy közel teljes alapgyűjtemény összeállítása is komoly kihívást jelent.
- Végül: e korszak tartalmazza az abszolút legritkább állami kibocsátású magyar bélyeget. Az 1876-os vízjelű ½ krajcárosról a Kaptay katalógus írja, hogy mindössze 5 fennmaradt példányban ismert.

<KLIKK!>Közülük eddig hárommal találkoztam és az egyik példányt ezért módomban van nektek itt átvilágítva bemutatni, hogy a sokkal gyakoribb 1868-as vízjel nélküli kiadástól megkülönböztető egyik jellemzője, a vízjele is látható legyen.

1898-1926 Korona-fillér

Okmánybélyegek

- 1898/99 Új rajz (háromféle vj.)
- 1900 1900-as évszám (III.-VIII.vj.)
- 1914 Háborús kiadás
- 1920/26 Inflációs kiadások





Forgalmi adó-, és illetékbélyegek

- 1900 Értékpapírforgalmi adó
- 1920 Általános forgalmi adó
- 1919-től Lakáshivali, törvényk. stb..



(c) Szücs Károly, 2014. Sárvár

- Az aranykorona elhúzódó bevezetése során 1892-1990 közt kétféle pénz volt használatban. Az illetékbélyeg korona-fillér címletei azonban már a postabélyegek előtt két évvel, 1898-ban megjelentek.
- <KLIKK!>1926-ig az inflációval lezáruló időszakban jó néhány sorozat jelen meg, a krajcáros- turulosok postabélyegekkel párhuzamos vízjelekkel, -köztük számos ritka változatban - ami a vízjelgyűjtők igazi paradicsoma. E korszak legnagyobb ritkasága az 1909-es vízjelű 24 koronás, mely szintén csak néhány példányban ismert!
- <KLIKK!>
- Az 1900-as évektől jelentek meg a megszűnt adnexek bevételeit kiváltó forgalmi adóbélyegek, majd a különböző célú saját rendeltetéssel bíró egyéb illetékbélyegek. Közülük az értékpapír forgalmi adó bélyegek ritkasága a határőrvidék bélyegeivel vetekszik, míg a nagy mennyiségben használt általános forgalmi adó és a törvénykezési illetékbélyegek címleteinek túlnyomó része már bündli-anyagnak számít.

1927-1946 Pengő-fillér

Okmánybélyegek



- 1926-os évszám
- 1927/34 kiegészítő címletek
- 1934/43 Új méretű rajz
- 1945/46 Átértékelés/adópengő



Forgalmi adóbélyegek, illetékek



- 1937-46 többféle rendeltetésű kiadás (váltó, konzuli, stb.)

(c) Szücs Károly, 2014. Sárvár

Magyar illetékbélyegek - 15 old.

- Az 1927-46 közti pengő-fillér időszakot már a nagy kibocsátási mennyiségek, a fejlettebb nyomdatechnika, és ezért a korábbinál – akárcsak a postabélyegeknél - sokkal kisebb a filatéliai változatosság jellemzi. Ritkaságok itt is akadnak, elsősorban a saját rendeltetésű illetékbélyegek között, valamint a háború utáni és az inflációs, különösen az adópengős időszakban.
- **<KLIKK!>** A 1946-46 körüli felülnyomatoknál itt is óvakodni kell a gyűjtők kárára készült csinálmányoktól, melyek sajnálatos módon a katalógusokba is bekerültek, amiről az idén elektronikus formában publikált és a szakosztály honlapján pdf formában elérhető modernizált Kaptay-katalógus ad tájékoztatást, magától a szerzőtől származó eredeti információk alapján.
- **<KLIKK!>** Az időszakban tovább szaporodtak az egyéb illetékbélyegek, köztük különösen a külügyi illetékek közt meglehetősen sok a nagyon ritka bélyeg.

1946-tól Forint-fillér

Okmánybélyegek

- 1945-56 klf. címerek
- 1957/59 újra évszámos
- 1965-ös évszám
- 1990-2004 Koronás kiadások





Illetékbélyeg

- 1997 Közteherjegy



(c) Szücs Károly, 2014. Sárvár

- Még a forint-fillér 1946-tól napjainkig tartó időszaka is tartalmaz legalább két nagy ritkaságot: ezek az 1954-es visszavont zöld 2 forintos tévnyomat és 1956-os kiadatlan Kossuth címeres 50 filléres.
- **<KLIKK!>** A rendszerváltást követően visszatért a koronás címer, és a forint fillér időszak kezdetén megszűnt egyéb illetékek után hosszú idővel
- **<KLIKK!>** rövid ideig ismét forgalomban volt egy új illetékbélyeg-fajta: a közteherjegy.
- Az egyéb illetékek ritkaságai az utolsó játékkártya szignetta az 1949-es un. Rákosi-címerrel és a nyersanyag-behozatalhoz kapcsolódó illetékbélyegek.

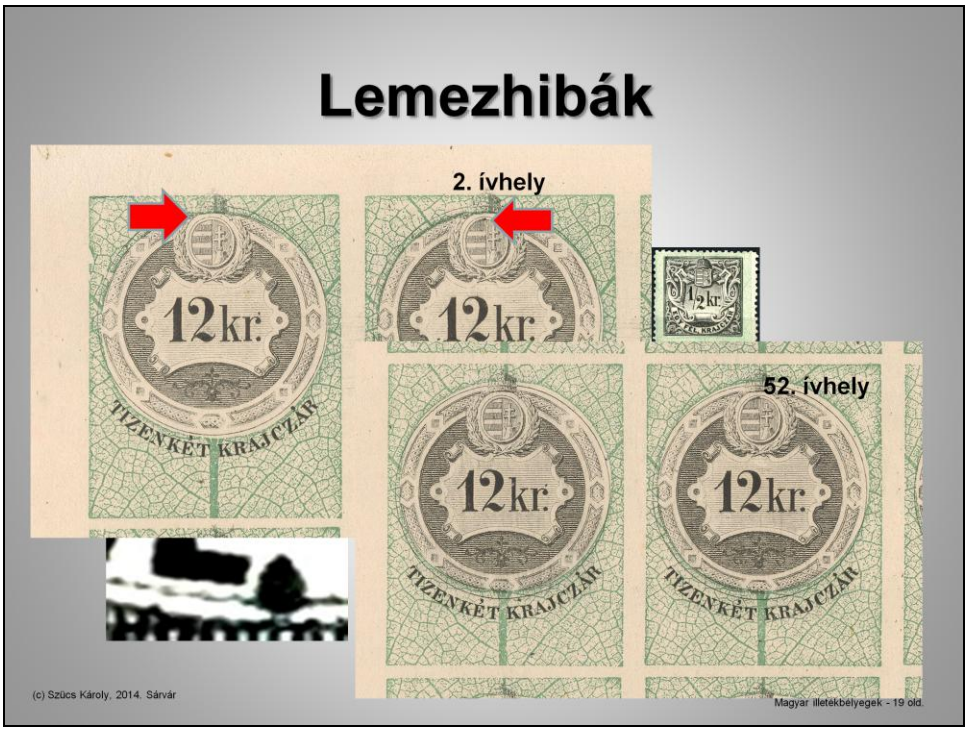


- 1898 és 1949 között mintegy 70 településen voltak használatban helyi kiadású - közismert, bár pongyola, megnevezésük szerint „városi illetékbélyegek”. Ezek közt több igen ritka, alig néhány példányban fennmaradt bélyeg fordul elő. Így teljes gyűjtemény e területen tudtommal nem létezik és nekem gyakorlatilag megvalósíthatatlannak is tűnik.
- **<KLIKK!>** Az eddigi magyar katalógusok, így az MPIK sem (szerintem helytelenül) nem tartalmazták a K.u.K. hadsereg katonai közigazgatása alatti kibocsátásokat Albánia, Bosznia-Hercegovina, Montenegró, Galícia és Szerbia területén. Komoly ritkaságok vannak köztük, mint pl. az itt bemutatott 10 Koronás, mely csak a Monarchia utolsó hónapjaiban került forgalomba.
- A katonai közigazgatás kiadásai közt legismertebb a már bemutatott „Határőrvidék, de az első világháborús felülnyomásos kiadások nemcsak hogy alig ismertek (az MPIK ezeket még nem tartalmazza) hanem, különösen az első boszniai kiadás és a galíciai bélyegek szintén igen ritkák is.
- **<KLIKK!>** Végül kicsit fából vaskarikának tűnhet, hogy de szállítmányozást végző cégnél koncessziós szerződésükön alapuló illetékbeszedésre magánkiadású pénzügyi bélyegeket is használtak, a hasonlóan magánkiadású DDSG-, ZSGT- és hotelpostabélyegekhez képest azonban sokkal kevésbé ismert és feltárt kiadásokban.



Természetesen e területen is létezik a hagyományos gyűjtés minden különlegessége,

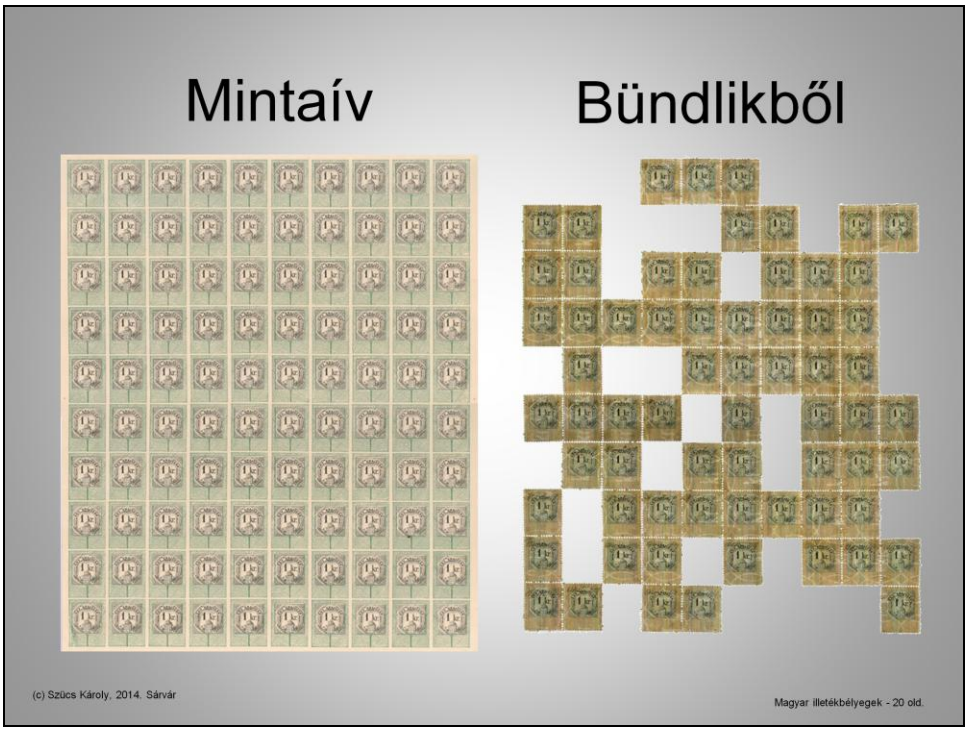
- Elfogazások, kettősfogazás, párok, használatlanok, ráncok; <KLIKK!>
- tervrajzok és próbanyomatok;
- valamint ívhelyre azonosított, kiterjedt lemezhibák és vésetjavítások is.



Sokáig csak egyetlen, a 12 krajcáros címlet 2. és 52 ívhelyein található „3 pólya” lemezhiba volt ismert, melyet az 1930-as években publikáltak először.

2009-ben kezdett ívrekonstrukciós kutatásaim közben azonban több ívhelyhez köthető komolyabb hibát is felfedeztem, melyek eddig publikálatlanok voltak.

<KLIKK!>Közülük saját nevet is kapott az itt bemutatott „fekete könnycsepp” mely a félkrajcáros 6. oszlopában két helyen látható.



A következő előadásban még lesz róla szó, hogy a krajcáros postabélyegekkel ellentétben ugyanezen időszak okmánybélyegeinek ívhelyeinek vizsgálatával különböző nehézségek miatt sokáig gyakorlatilag nem tudtak foglalkozni.

Az első olyan címlet az egykrajcáros, amelynek valamennyi ívhelyét azonosítani tudtam. E munka során sikerült egy eredetileg összefüggő, 67 bélyegből álló barna alnyomatú ívrészlet helyreállítása is,

<KLIKK!>ami klasszikus illetékbélyegeink eddig ismert legnagyobb rekonstruált összefüggése. Ez látható itt - a vízjelek láthatósága érdekében átvilágítva, - az egykrajcáros bélyegív tőle balra levő, 1877-ben kartonlapra nyomott újnyomata mellett.



Figyelmem az egykrajcáros típusainak és ívhelyeinek feltárását követően a többi címlet felé fordult, és másodikként a sokkal ritkább ½ krajcáros címlettel foglalkoztam.

KLIKK!>Ennél viszont csak ívhelyeinek valamivel több mint 2/3-a bizonyult azonosíthatónak. Hallgatóim egy része talán még emlékszik rá, hogy e munkámat egy kereten bemutatva, 2012-ben elnyertem vele a Sárvári kör jubileumi kiállításának nagydíját. Ez a ma is elhozott, és azóta még egy nagy ritkasággal kiegészült keret immár két nemzetközi FIP kiállításon öregbítette tovább a magyar pénzügyfilatélia magas színvonalának nemzetközi hírnevét.

A Sárváron kapott díjat, egy kézzel festett, a <KLIKK!>Sárvári Nádasdy-várat ábrázoló porcelántálat vándordíjként ajánlottam fel szakosztályunknak Floderer István emlékére. E kétévente kiadásra kerülő díjat elsőként épp idén, a Székesfehérváron élő Németh Kálmán barátom érdemelte ki a magyar helyi kiadások kitartó kutatásairól szóló, évtizedeken át tartó publikációinak hosszú sorával.

A Nádasdy vár képen látható tornyának egyik felső ablaka az egykori vendégszobáé, melynek van egy ehhez az előadáshoz kapcsolódó aktualitása. Itt rejtőzött ugyanis a II. világháború vége felé <KLIKK!>Montenuovo Nándor, <KLIKK> Wilhelm és Alfred után a harmadik és egyben utolsó Montenuovo főherceg, az orosz front Sárváron való 1945 márciusi áthaladásáig, miután Horthy kiugrási kísérletben vállalt szerepe miatt a megszálló nácik letartóztatták, ám a herceget a bajor hadsereg főparancsnoka, aki a vár akkori tulajdonosának fia volt, 1944 őszén kimentette a Dachaui koncentrációs táborba tartó transzportból. Emiatt került a herceg közel két évtizeddel később megtalált illetékbélyeg-gyűjteménye Sárvárra, majd indított el engem az 1960-as években arra az útra, amelynek eredményeit itt ma bemutatom.

Összefoglaló

Okmánybélyegek	Kat.sz.	Év		Kiadás	címlet	db	papír -vj	fog	típus	Válto-	zat
Szignetta	187 db	1850	Vorrat	1	19	19					19
		1850/52	Erfüllung	8	21	168					168
OPM	102 db	1854	C.M.	1	21	21	2	64			~2 688
		1858	Könyvny.	1	9	9	4	49			~1 764
		1858/59	Rézny.	1	29	29	5	49			~7 105
		1864	Vízjeles	1	28	28	5	4			~560
		1866	Szöveges	1	15	15	4	4			~240
Magyar, Ft-kr	57 db	1868	Határőrvidék	1	28	28	4	6	4		~1 344
		1868/70	Zöld	1	29	29	9	8	14		~9 744
		1880	Barna	1	29	29	6	3	4		~1 044
		1891	Szines közép	1	29	29	2	2	3		~174
Magyar, K-fill	136 db	1898/99	Évsz: 1898	1	29	29	3	2			~174
		1903	Évsz: 1903	1	35	35	5	2			~350
		1914-26	Évsz: 1914/24	5		72					72
Magyar, P-fill	80 db	1927-46	Pengősök	8		80					80
Magyar, Ft-fill	106 db	1946-	Forint	12		106					106
Összesen				45		726					~26 000
Egyéb adó- és illetékbélyeg				77		467					
Helyi kiadások (összesen 70 helységben)				~300		~1 000					
Ebből Budapest (1898-1949):				17		178					
Katonai közigazgatás				14		235					
Magánkiadások				6		35					

1737

(c) Szücs Károly, 2014. Sárvár

Magyar illetékbélyegek - 22 old.

- Összefoglalásként: a magyar illetékbélyegek **alapgyűjteménye** számításain szerint valamivel több, mint 1700 bélyegből állna. E teljesség azonban a több időszakban is előforduló néhány példányos ritkaságok miatt gyakorlatilag elérhetetlen.
- A változatok gazdagsága viszont egy-egy kisebb területen szerintem tág teret nyit nagyszerű gyűjtemények felépítésének. E filatéliai változatoknak (fogazat, vízjelállások, típusok, stb.) számításaim szerint legalább **26 ezer lehetséges kombinációja** van, és tapasztalataim szerint ezek jelentős része valóban létezik is, ám többségük egyelőre rejtőzik és még felfedezőre vár.
- A gyűjtők sokfélék, de a pénzügyi bélyegek terén mindenki megtalálhatja a számítását.

❖ Az is, aki szívesen foglalkozna magyar ***klasszikus*** kiadásokkal, de a postabélyegeknél ezek komoly árai számára ezt eddig lehetetlenné tették.

❖ Az is aki a történelem iránt érdeklődik és az akár többszáz éves bélyeges ***iratok tarifáinak*** és tartalmának tanulmányozása szerez örömet.

❖ Végül, azon kevesek is, kiknek nem okoznak gondot az anyagiak, sőt, kifejezetten a legnehezebben beszerezhető, csak pár példányban létező ***ritkaságokat*** keresik, vagy mert ilyenekkel szeretnének sikeres kiállítási eredményeket elérni, vagy ezekben pusztán csak otthon gyönyörködni.